

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Петър Георгиев Бончовски

Институт за държавата и правото при Българска академия на науките и преподавател по гражданскопроцесуално право във ВСУ „Черноризец Храбър“, член на Научното жури, назначено със Заповед УМО 86 от 14.03.2023 г. на Ректора на Бургаски свободен университет проф. д-р Милен Балтов

Във връзка с открита процедура за защита на дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ на Десислава Бурянова Кузманова, докторант в задочна форма на обучение към Бургаски свободен университет, Център по юридически науки, по докторска програма „Граждански процес“, в професионално направление ш. 3.6. Право

на тема:

„Изпълнение на парични вземания върху дялове и акции в търговски дружества и върху търговско предприятие“

Научен ръководител: проф. д-р Силви Чернев

1. Процедурата

1.1. Не се установяват нарушения на изискванията на законодателството: съответните разпоредби на ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника за развитие на академичния състав на Бургаски свободен университет.

1.2. Проектът на дисертацията е представен в съответния срок. Обемът е от 307 стандартни машинописни страници. Докторантът има три пет публикации по темата на дисертацията в научни издания и една под печат. Представил е автореферат на български и английски език.

1.3. Докторантът е отчислен с право на защита и с решение на Научния съвет на Бургаски свободен университет за разкриване на процедура за защита на дисертационен труд.

1.4. Не са ми известни и не намирам данни за плагиатство. Докторантът е представил и декларация за оригиналност.

2. Относно дисертанта

2.1. Не познавам докторанта и нямам лични впечатления.

2.2. Може да се отбележи въз основа на дисертацията, че без да е посочил изрично професионален път в областта на правото, докторантът има изградени навици и способност за работа със закона, съдебната практика и научни издания като способности за тълкуване и разбиране на законодателството.

2.3. От представения текст може също така веднага да се направи извод, че докторантът борави достатъчно свободно със законодателството в областта на гражданския изпълнителен процес и правото на търговските дружества и разполага с възможността за представяне на различни практически хипотези.

2.4. Тази два момента са определено необходим минимум и напълно в полза на дисертацията. Стилът е стегнат и ясен, в някаква степен със склонност да се изпада в

прекалени детайли, което не е непременно недостатък от гледа точка на изследването, но може да се преосмисли при евентуални публикации с насоченост към по-широка публика.

3. Понятиен апарат. Цитати

3.1. В дисертацията на място се използва адекватен юридически езиков апарат. Използва се като цяло терминология, съобразена с общоприетите изисквания. Докторантът се старае да изрази различните нюанси на правните явления.

3.2. Цитатите са уместни и не са правени като самоцел. Използван е достатъчен научен апарат от национални (39 заглавия на български език) и чуждестранни автори (21 заглавия на латиница). Използвани са и девет интернет източника. Приложен е и индекс на използваните съдебни решения.

4. Анализ на качествата на дисертацията.

4.1. За целите на процедурата по защита може да се отбележи, че изследването е първо от подобен характер. Изборът на тема предполага при това класическо монографично значение с наличието на ярко изразен единен смислов и теоретичен център. Формулировката на темата е удачна. Представеният труд е в размер на 307 страници, което е далеч над законодателното изискване за монография. Използван е и необходимият научен апарат.

4.2. Дисертантът си е поставил за цел цялостно изследване на производството за изпълнение на парични вземания върху дялове и акции в търговски дружества и върху търговски предприятие. Проблемите, свързани с подобно изследване са актуални поради фрагментарната и противоречива уредба при наличието същевременно на сериозни практически проблеми, свързани с възможностите на кредиторите да получат удовлетворяване на правата си без при това да се пренебрегват интересите на самите длъжници, техните кредитори и в крайна сметка на обществото и държавата, доколкото

става въпрос за засягане на дейността на организационни форми на търговска дейност и нейния икономически и социален ефект.

4.3. Липсват същевременно целенасочени изследвания, както и ясна и кохерентна съдебна практика (с много малки изключения, които са отразени в труда). Затова подобно изследване би било в полза, както на юридическата наука, така и от гледна точка на разбирането и разрешаването на специфичните проблеми и законодателните текстове в практиката.

4.4. Трудът е удачно разделен на пет части: въведение, три глави и заключение. Въведението обосновава актуалността на изследването, формулира целите и задачите на труда, както и дефинира научните методи на изследване. В първа глава се определя общия център на изследването, предоставя се исторически и сравнително-правен анализ на уредбата. Във втора глава се разглеждат в детайли особеностите на търговските дружества и участието в тях, както и търговското предприятие, от гледна точка на целите на изследването, а именно във връзка с обектите на изпълнението. От същата гледна точка са анализирани и ефектите върху тези обекти при ликвидация и несъстоятелност. В трета глава са разгледани в детайли насочването на изпълнителното производство към дялове, акции и части от търговско предприятие.

4.5. Подходът към изследването, така както е сумиран в предходния параграф е приемлив. Той е и в унисон с наложения подход към изписване на докторати, включващ традиционно историческа и сравнително-правна част. Няма никаква пречка в теми по гражданскопроцесуално право да има и части, посветени на материално правни въпроси, стига да не са самоцел, а да са във връзка с разрешаването на процесуалните проблеми. Подобни анализи даже са желателни предвид търсената органичната връзка между правната форма на защитата и упражняваните материални права. Също така модерната тенденция в науката е към интердисциплинарност.

4.6. В немалка част изследването е съсредоточено върху старателно и добросъвестно изследване на съществуващите становища по практически проблеми, намиране на общите им точки и противоречия. Авторката показва разбиране на повдигнатите вече въпроси и на аргументите на анализиращите ги учени. Освен това тя

и анализира резултатите от практическото приложение на изпълнителното действие/способ и свързаната с това правна уредба в детайли като доразвива така изложените становища. След подробното и коректно излагане на чуждите становища и аргументи и прилагане на самостоятелен анализ авторката обосновава избор като предоставя и аргументирано собствено становище. Това е легитимен подход при защитаваната научна и образователна степен.

4.7. Мога да отбележа, че подкрепям така направените крайни изводи като например във връзка с чл. 96, ал. 1 Търговски закон и чл. 517, ал. 1 и ал. 2 Граждански процесуален кодекс, чл. 517, ал. 4, изр. 2 ГПК, необходимостта и специализиран субект, който да упражнява организационните права във връзка с членството, когато вземанията по акции са запорирани и др.

4.8. Коректно са анализирани и използваните съдебни решения. Също правилно се подкрепят изводите в тях по тълкуване на правните норми. Примери са възприетото становище относно начинът на определяна на равностойността на дела в дружеството (чл. 126, ал. 3 ТЗ), задължителността на срока по чл. 517, ал. 4, изр. изр. 2 ГПК, както и съотношението между разпоредбите на чл. 515, ал. 3, точка 1 и точка 2 ГПК. Не е много ясно формулирано становището по хипотезата, при която съдилищата прекратяват производството по иска по чл. 517, ал. 3 ГПК или отхвърлят иска като неоснователен, когато пасивите на дружеството надхвърлят активите.

4.9. Във връзка с командитните дружества и командитни дружества с акции, където липсват съществуващи разработки авторката излага собствен анализ, като детайлно систематизира възможните хипотези и предлага уместни разрешения. Същото може да се каже и за частта относно изпълнението върху обособени части от предприятие.

4.10. В крайна сметка по същността си трудът систематично анализира спецификата на изпълнителните способности относно особеностите на обектите на изпълнението като материални имуществени права, възможностите за налагане на обезпечения и техните последици, предпоставките за насочване на изпълнението

съгласно различните видове обекти и последиците за различните видове дружества, вкл. при определяне на ликвидационен дял и изпадане в несъстоятелност.

4.11. При така оформеното изложение са разкрити специфичните проблеми във връзка с удачността на възможностите за изпълнение, така както са предвидени в уредбата, проблемите във връзка с анализа на точното значение на текстовете, както и тези, предпоставени от развитието на практиката. Трудът е основан на анализ на съществуващи разработки и собствен анализ на текстовете и съдебната практика и съответно са предложени самостоятелни разрешения.

4.12. В светлината на това може да се приеме, че са изчерпани като цяло възможните хипотези, и аргументите в подкрепа на вижданията и изводите на дисертанта са изложени достатъчно задълбочено и подробно. При анализа и аргументацията е търсен балансът на интереси на всички повлияни от изпълнението субекти. Тази отправна точка се прилага успешно. Не се наблюдават груби необосновани противоречия с установеното в правната наука.

5. Бележки

5.1. Авторката изпада в излишни детайли. Правно-историческата и сравнително-правната част са прекалено обширни, без това да е в пряка връзка с целите на изследването. При анализа и изводите са използвани само резултати от немското и чешкото право. Тези бележки правя единствено във връзка с необходимостта от научна редакция, ако се предвижда публикуване.

5.2. Освен прекалени детайли не следва и с лека ръка да се коментират явления, които изискват специфични познания и без съответно да се стъпи на специализирани изследвания. Нормите на Европейския граждански процес са сложен комплекс от разпоредби на учредителните договори, инструментите на Правото на ЕС, решенията на СЕС, и национални разпоредби. Само ще посоча, че е предвидено и признаване и изпълнение на невлезли в сила в държавата по произход решения, което не намира отзвук в предложената от докторанта теоретична конструкция.

5.3. Не са анализирани в дълбочина или изобщо пропуснати специфичните съдопроизводствени въпроси на исковете по чл. 517 ГПК, които са органично свързани със самото осребряване на вземането, както и наборът от конкретни изпълнителни действия и възможността за защита срещу тях. Темата на изследването предполага и това.

5.4. Би следвало да има и анализ на принципната удачност и избрания подход от страна на законодателя да се остави изпълнението върху дял от търговско дружество в рамките на напълно индивидуалния подход. При изпълнението върху акции уместно е посочено, въз основа на направени изследвания, че е възможен и по-диференциран вариант.

5.5. Започнат е анализ на възможността за искове аналогично на чл. 135 ЗЗД. Направено е сравнение с отменителните искове в производството по несъстоятелност, но без крайни изводи за удачността на приложението на иска по чл. 135 ЗЗД, което е един повече от сериозен въпрос в областта особено на търговското право.

5.6. Предложенията *de lege ferenda* (направени в заключителната част на труда и в автореферата) са като цяло приемливи и приложими. Имам резерви относно предложението за уреждане на самостоятелно исково производство за обезсилване на ценни книжа. Това не може да бъде споделено поне въз основа на изложените аргументи. Предложението за дефиниция на обособена част от търговско предприятие следва да се преосмисли. Предложението за уредба на продажба на търговско предприятие би имало смисъл, ако се представят хипотези, кога ще е нужно и обосновано да се прибегне до подобен способ.

6. Заключение

Както посочих, изследването е първо в обем и със стойността на монография. Това само по себе си е научен принос. При това докторантът не се е самоограничил до текст, който има главно коментарна стойност. Същевременно действащите разпоредби, с които е правено сравнение, са лошо и фрагментарно формулирани. Това предполага

широка творческа възможност за научно изследване и предложения за промени в законодателството.

При отчитане на гореизложеното считам, че дисертационният труд, съгласно изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, свидетелства за теоретични знания на кандидата по съответната научна специалност, достатъчна способност за самостоятелни научни изследвания и тяхното претворяване в текст, който отговаря на изискванията за дисертация за придобиване на научната и образователна степен „доктор“ съгласно съвременните стандарти и практики в областта на правото.

Споделям като цяло дефинираните в автореферата научни приноси, както и намирам предложенията de lege ferenda по принцип за уместни. Поради това проектът за дисертация притежава необходимите качества и научни достойнства на докторска дисертация за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

*Направените констатации са основание **да предложи** на членовете на Научното жури в качеството си на рецензент **да обявят за успешно защитена дисертацията на Десислава Бурянова Кузманова на тема „Изпълнение на парични вземания върху дялове и акции в търговски дружества и върху търговско предприятие“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по докторска програма „Граждански процес“, в професионално направление и.3.б. „Право“, научна специалност „Граждански процес“.***

София, 05.05.2023 г.

.....

/доц. д-р П. Бончовски/